

provoça un augment de població notable (Agullana actualment té 668 habitants, pels 1.641 censats el 1900), caracteritzat per l'estacionabilitat de beneficis i l'existència de petits tallers, que arrenca de la segona meitat del segle XIX i que fa que els seus operaris, en les èpoques de davallada econòmica, cerquin l'oferta de treball proporcionada pel mercat baixempordanès i selvatà. Un sector de baixa capitalització –l'únic element indispensable, a banda de la mà d'obra, era l'alzina– i que va proporcionar un alt estatus econòmic al rerepaís altempordanès (el casino L'Amistat d'Agullana n'és una bona mostra).

Moisés de Pablo

Els oficis del cavall

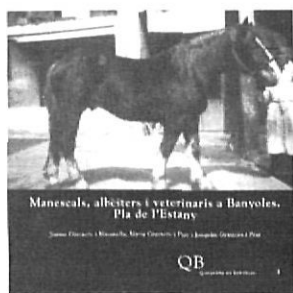
GRAYACÓS, Jaume; GRAYACÓS, Maria; GRAYACÓS, Joaquim.

Manescals, albèiters i veterinaris a Banyoles. Pla de l'Estany.

Quaderns de Banyoles.
108 pàgines.

Sorprèn, sovint, la constatació reiterada que allò que era normal fa tot just uns decenniis, i que havia estat habitual durant segles, ara sigui desconegut de la majoria, i, en tot cas, només objecte d'estudi antropològic per a especialistes.

Durant mil·lennis, l'home ha utilitzat els cavalls i altres espècies d'èquids per

al transport, per a les tasques del camp, per a la guerra... La importància dels oficis que tenien a veure amb els cavalls es podria comparar amb la que actualment ha adquirit tot allò relacionat amb l'automòbil, i d'alguns d'aquells oficis, justament, ens parla aquest llibre, centrat a la comarca del Pla de l'Estany.

Per al profà, per al ciutadà urbanita actual, fins i tot el títol resulta exòtic: i, doncs, qui devien ser els albèiters? Exactament, què és un manescal?

La primera part del llibre ens duu a un breu períple històric on descobrim curioses dades, llibres i personatges que, des de l'antic Egipte fins als temps moderns, han fet referència al món del cavall. Ens assabentem, entre moltes altres coses, que els grecs, amb la mateixa familiaritat que nosaltres parlem avui de geriatres o psiquiatres, temen els seus *hippiatres*, uns experts no pas en *hippies*, sinó en la cura i guariment dels cavalls. Eren els primers veterinaris.

Una segona part, més extensa, dona dades exhaustives sobre els manescals,

ferradors, veterinaris i altres personatges que d'alguna manera o altra han treballat per tenir cura del bestiar equí a la comarca del Pla de l'Estany.

Tot i algunes mancances de tipus lingüístic, i que no es dona la definició ni l'etimologia d'alguns conceptes, l'obra és un bon homenatge a unes persones i oficis que avui veiem com a part del passat. Un passat, de fet, ben proper encara.

Dani Vivern

Un capítol de la història franciscana femenina

SERRA DE MANRESA, Valentí.
OFM Cap.

Les Clarisses-Caputxines a Catalunya i Mallorca: de la fundació a la guerra civil (1599-1939).

Edicions de la Facultat de Teologia de Catalunya, Barcelona, 2002.

El frare caputxí Valentí Serra de Manresa (Manresa, 1959), historiador, arxiver provincial de l'orde a Catalunya, autor de diversos llibres sobre la cultura i la mentalitat dels framenors caputxins, ens ofereix en aquest volum, de gairebé cinc-cents pàgines, un rigorós estudi, una atapeïda visió de la branca femenina de l'orde, de la seva fundadora, de la vida quotidiana de diversos monestirs de monges caputxines de

Catalunya i de Mallorca. L'inici de les monges caputxines s'origina a Nàpols, en una Itàlia on al segle XVI sorgeix una espiritualitat evangèlica, molt intimista, oberta a la necessitat dels més desvalguts. A Nàpols fou Maria Llorença Llong, una dama catalana establerta en aquesta ciutat en 1506, qui inicià la branca caputxina dins de l'Orde de Santa Clara. En 1504 el regne de Nàpols s'havia incorporat a la corona catalanoaragonesa. Per altra banda, en 1599 una altra dona, Àngela Serafina Prat, fundava el primer monestir de Barcelona.

Ultra l'interès general de l'obra per copsar, des de les acaballes del segle XVI, les interioritats de la vida religiosa femenina en tota la seva plenitud, el dia a dia viscut amb austeritat i silenci, pregària i penitència, la importància de les diverses constitucions i regles que observaven, sempre a través de la recerca rigorosa i del document d'arxiu anotat, porto el llibre fins a les pàgines de *Revista de Girona* perquè el seu autor traça la història del monestir de l'Anunciació de Girona. Tampoc s'oblida d'incorporar aquest convent quan es descriu el context general, l'alimentació, l'administració dels béns, les celebracions festives, molts aspectes de la dura vida de cada dia que sorprenen tots aquells que desconecim les privacions que imposa un

CASTAÑER, Mita; VICENTE, Joan; BOIX, Gemma (ed.). *Áreas urbanas y movilidad laboral en España*. Girona: Universitat de Girona, 2002. 164 p.

CASTELLAR-GASSOL, J. *Dalí, una vida perversa*. Barcelona: Edicions 1984, 2002. 150 p.

CIRERA, Felip [estudi, edició i notes de Montse Angelats i Pep Vila]. *Avisos o sien reglas sencillas a un principiant cuyner ó cuynera adaptadas á la capacitat dels menos instruits*. Girona: Institut d'Estudis Gironins, 2002. 170 p.

CIURANA, Quim [et al.]. *Problemes d'enginyeria de processos de fabricació: enunciats i resolucions*. Girona: Universitat de Girona, 2002. 223 p.

CLARA I RESPLANDIS, Josep. *Art i guerra civil (1936-1939): l'exemple de Girona*. Girona: Institut d'Estudis Gironins, 2002. 170 p.

CLARA I RESPLANDIS, Josep. *La Primera oposició al franquisme: els grups clandestins a la demarcació de Girona (1939-1950)*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials, 2002. 192 p.

CLIMENT, Fages de. *Lo gayter de la Muga: epigrames*. Brau, 2002. 203 p.

Col·lectiu de Crítics de cinema de Girona. *Cinema Truffaut: crònica d'un any, 2000-2001*. Girona: Ajuntament de Girona, 2001. 117 p.

CONGOST COLL, Sebastià. *Girona-Lourdes: 1844-2001: la fe d'un poble, una aventura*. Girona: Hospitalitat Mare de Déu de Lourdes, 2002. 186 p.

CORRAL, David. *Societat Alternativa, l'última revolució*. Salt, Societat Alternativa, 2002. 151 p.

estil de vida concret, de fecunda vida ascètica. El Concili de Trento (1563) va aplicar una reforma conciliar que encara va fer més restrictiva la vida de clausura de les religioses, que van haver de renunciar fins i tot a l'ensenyament i a molts altres aspectes de la vida activa. De convents caputxins d'homes n'hi havia al segle XVI a Girona, Figueres i Blanes, i ja al segle XVII, a Olot. El convent de les Caputxines —que Prudenci Bertrana a *El Vagabund* descriu com a «hermètic», «estoig d'unes existències», casa de «rigoroses gelosies»— sofrí diverses penalitats durant la Guerra de Successió, la revolució de setembre de 1808 i la revolució de 1936, vicissituds que Serra analitza acuradament, amb una documentació variada i escollida.

Del protomonestir de Santa Margarida la Reial a Sarrià, Barcelona, en va sorgir la primera fundació a Girona (juny de 1609), València (octubre de 1609), Saragossa (1613), Manresa (1638), etc. Sor Àngela Margarida Serafina Prat, una de les religioses més carismàtiques de la primera generació caputxina, va negociar amb un representant del bisbe Francisco Arévalo la presència d'aquest convent a Girona. El bisbe, pressionat per altres comunitats que no en desitjaven la presència d'una de nova —fins i tot van fer recurs a

Roma—, acabà cedint perquè el consell de la ciutat «determinó admitirla con voluntad muy entera». Per a la fundació gironina s'escolliren cinc religioses exemplaríssimes del monestir de Santa Margarida de Barcelona, que sortiren d'aquesta ciutat el 31 de maig de 1609. Les monges s'ubicaren en una casa situada al «Rech de Galligans», on s'estigueren fins al 1618, data en la qual unes inundacions malmeteren severament els edificis que havien ocupat. Després van passar a unes cases del carrer del Llop, on hi havia inclosa la propietat dels Banyes Àrabs, que en 1929 es van exclaustrear per convertir-los en un espai públic. Aquest és un altre tema del llibre ben historiat. En aquests banys les monges rentaven roba litúrgica de diverses parròquies de Girona, feina aquesta que els servia de sosteniment econòmic. En 1637 van adquirir unes cases veïnes darrere la parròquia de Sant Feliu, a la pujada del Rei Martí, estada que ha arribat fins als nostres dies. El 28 de juny de 1637 s'inaugurà la nova església conventual, episodi que recull Jeroni del Real a la seva Crònica.

Aquesta síntesi d'història de les religioses contemplatives a Catalunya i Mallorca arriba en un moment en què les vocacions femenines, més que les masculines, han sofert una gran davallada, factor que posa en perill la conti-

nüitat de moltes cases de religioses, tot un món de vida contemplativa, de llarga tradició a casa nostra. Tal com assenyala el professor Joan Bada, que prologa l'obra, fins i tot per als creients costa d'entendre al segle XXI la tradició ascètica, aquest estil concret de vida religiosa fet amb molts sacrificis i privacions, recolliment i silenci, capítol aquest que ens obliga a pensar, a tots, sobre l'abisme que hi ha entre l'existència de la majoria dels mortals i una vida ritmada per un horari conventual molt austera i mortificada.

Pep Vila

Catàleg de fites termenals

ALBÀ I ESPINET, Marta; TORRES I LUNAS, Haix.

El terminal de Llagostera

Els llibres de la Crònica. Ajuntament de Llagostera. Llagostera, 2001. 208 pàgines.

«El terminal de Llagostera és el fruit del treball de recerca en dues direccions complementàries. Per una part la investigació en diferents arxius gironins permet localitzar la documentació per explicar els processos de delimitació i fixació del territori. Paral·lelament l'àmbit de recerca es desplaça sobre el territori per localitzar i catalogar les mateixes fites que segles